

מִזָּה וּמִזָּה

טאת ת. הו

1

הדעת לנבון: בשנת כך וכך ובסבות אלה ואלה נהיתה המלחמה, בשנת כך וכך נטרד המלך מכסא-מלכותו והמדינה נהפכה במהפכה, ובשנת כך וכך פסק לחם מבית והתחילו מסדרים סדרית-עניות וצמים הפסקות. ובזה הלשון היה סח ר' נתן-נטע כהן לילדיו: קיזת, בנים, ובשנת כך וכך ובסבות אלה ואלה נהיתה המלחמה ובשנת כך וכך נהפכה המדינה במהפכה ועתה הנה כמה הפוכים וגלגולים ומאורעות יחלפו על כל באי ארץ, על-כן תזהרו, בנים, למעט בחפץ-אכילה... בעתים כאלה - אומר ר' נתן-נטע כהן - צריכים לגרש את החמירות מעט מעט...

hunger

אך הילדים לא בקשו להבין את דבר כל ההפוכים, הגלגולים והמאורעות, והתגלגלו ברעב והחזיקו ילד בלטנו בחוקה, עטרו, לאביהם מסביב כמיני עטורים וזמרו בזמירות... באמת, אף ר' נתן-נטע כהן עצמו לא השיג כדבעי את התכלית האמתית... עולם שלם נהפך... -- על-מה-זה הולדתי ממזרים כאלה? - יעמוד משתומם ונבוך, ויסתכל בפני הילדים.

וכשישבו לשלחן לאכול, כביכול, לא הפסיק, ברוך השם, ר' נתן-נטע כהן בין, המוציא לברכת המזון. מעט גלילי-הבצק, שרתחו ברותחים, רק גרו את יצרם של הילדים, ולפיכך התאזר ר' נתן-נטע כהן כנגד יצרם לשים יד למרפיו, והתחיל לספר לילדים בהנך ובאסתר, שהרי הם כשיבואו יאכילום אכל, שהרי הם כשיאכילום!... הילדים מיעצים עצה הגונה, שיבואו הנניך ואסתר חכך ומיד. הכלל, פרענות... משאוי ג' גמלים של פרעניות.

his grown children

בשבת, כשנכנסים ימי השבוע למקורם, שם ר' נתן-נטע כהן אל לבו, שתהיה פת על השלחן. וחסדי ה' שעברו עליו, משבוע לשבוע ומחדש לחדש,

שלא חסרה הפת. דוקא... המקום, ישתבחה שמו, סומך בידו. שהרי עדו עלי, ברוך השם, הרפתקאות לרב, אשר בדרך-הטבע צריך היה הוא והבנים למות, חס ושלום, שבע פעמים בשבוע, וברוך ה' שהחנינו וקִנְיָנו והגיענו לזמן הזה... ואז, בשבתם בשבת לשלחן, פורס ר' נתן נטע מן הפת ומחלק לילדים חתיכה חתיכה ואומר:

— אכלו וטעמו, ילדים, טעם של צלי...
הילדים חוטפים ואוכלים בכל-פה ומן הסתם ובנדאי טועמים טעם של צלי.

חוזר וחולק להם פרוסה פרוסה ועירה לילד ואומר:
— ועתה, בנים, אכלו וטעמו טעם של טשולנט.
כל מה שבכחם לעשות בשפתיהם ובסתותיהם עושים הילדים ואוכלים ומרגישים טעם של טשולנט.

ואז יתחילו בזמירות ומלאו גרונותיהם הקטנים זמר. יושבים הם הקטנים, פיותיהם פעורים ועיניהם תלויות לפתחיהם של אביהם, והוא, האב, יושב, ראשו סמוך על כף-היד החלושה, צהוב-פנים ועצום-עיניים, כמו יבוש וזירא מפני אלה הילדים.

חוזר וחולק בשלישית פרוסה פרוסה קטנה מאד לכל ילד ואומר:
— ועתה, בנים, אכלו וטעמו טעם של קוגל...
קדם ברפת-המוזון מתחיל ר' נתן-נטע כהן לאמרו: "ואכלתם לחמכם לשבע וגו'." והסירתי מתלה מקרבך, לא תהיה משקלה ועקרה בארצך, את מספר ימך אמלא... על-כל-פנים — הוא אומר — לא יזיק זה למעשה העבודה...

אין ר' נתן-נטע כהן יודע, מה יסכים בדעתו לעשות. הכל לפניו כחשכה גדולה: אל מי מזולתו יפנה ולמי מבלעדיו יקוה? קל-זחמר, במה יועיל הוא עצמו? — כי זה כל האדם... — יתן עין על גופו הצנום והדל ויפלט את שתי ידיו לפניו.

יקח את מעט שבלת-השועל, שיש לו טמונה בארגז-המלבושים, ויביאה לקיובו אך אם ישוב ויתפס ביד, לא יתנצל שום התנצלות בעולם, ואז יתחרט ולא תועיל לו, ולא תועיל לו אף הבת הקומיסרית בחרקוב ולא הבן בצבא האדום. והפוכו: יקבל על עצמו דשהות, למען השלום, בלי עסק — היאך אפשר? וי-פעמים היאך אפשר? היאך והיאך לא יחרד האיש להביא טרף הביתה! ומה יהא על התינוקות? מילא, אדם בא-בימים... אך תינוקות... שחלושים הם מטבע עצמם, והתעניות מחלישות את הזכרון וכח-העיון...

טוב לגבר לקנות פרה חולבת ולהתפרנס ממנה ולחיות לאט לאט חיים רצוים. בודאי, אשרי האיש שיזכה לפרה וממנה אל יזון! יכולים עם פרה לחיות חיים? — פנים!... לגמרי יפים! אך לא הוא, נתן-נטע כהן, כפי מדת ידו, יוכל ויקנה פרה. עכשו אדם קונה פרה דומה כקונה נכסי דלא-ידי לפרנס, קרקעות ונחלאות, בתים בקרש-שיק או יצר גדול לכריתה וכדומה. אלו היתה

לו לר' נתן-נטע כהן מכונת-תפירה, היה מחליפה בפרה. בכל שעה ישאל בדעתו: מפני-מה לא השאירה לו ש'ו, עליה השלום, מכונת-תפירה אחריה? ועתה, בעונותיו, לא נשאר אחר מותה אלא חצי-לטר של נרות... ילך וימכור את חצי-לטר של נרות? הנה עמד שלמה אלקה'ס ומכר שתי לטראות נרות ונצוד במצודה וישב חדש ימים בבית-האסורים, רק תמול צאתו לחפש... צריך אדם להזהר במאד מאד... קכ"ה מוזיקים מלונים את האדם על-דרך-הסוד בכל צעד ושעל... סכנה אפילו לפצות פה... ואפשר יסבול סברה וילך למוסקבה ויביא מעט סחורה בשביל בני-הכפר?... עצה הולגת, מן הסתם, אך יש לו העצה קצת מוצר הקדמות וסודות מכרחים... צער סיגרה יש לו לר' נתן-נטע כהן. ממש נפשו יוצאת. אינו יכול לסבול ולעמוד במקומו, שזוהי ממש כיציאת נשמתו. אך סיגרה — דבר עדין הוא, בחמשים אלף רבל תקנה!

מיום שמתה, ש'ו לא טעם טעם סיגרה. מיום שמתה ש'ו לא פסע אף פסיעה קטנה אחת בלא יסורים גדולים. כשמתה ש'ו, נשאר כשוכב בלב-ים. אמת, לא בו, בנתן-נטע, התחיל העולם ולא בו לקל העולם. כך הוא מנהגו של עולם מימי אדם הראשון. האדם בא לעולם בשעה אחת עם הדקדק על המיתה. מי שמת בעתו ומי לא בעתו, מי במותו ומי לא במותו, מי שמת ערירי ומי שמנה אחריו יתומים. בודאי, מי שמת במותו ואינו מניח יתומים, אין הילדה גדולה כל-כך... הוא, נתן-נטע עצמו, דומה כנער קטן ויתום. רצה הקב"ה לעשותו נער, ונטל את אשתו ממנו, והרי הוא נער יחד עם נערי, ולית ליה מגרמיה כלום. — רבונו של עולם, — טוען ר' נתן-נטע לפני הקב"ה, — למה שמת עלי משא ועבודה קשה כזו, להיות נער לעת-זקנתי ככלות כחתי?

אלו התקבצו אליו לכל-הפחות הניך ואסתר, כיראו החריש ויכול להשקיע יגונו. אך הדור הזה לא נמצא עוד דור טרוד כמוהו בטרדות עצומות וגוראות, ה' ישלח להם עזרתו...

חשקה נפשו לשבת יחד עם בניו. בעת כזאת טוב לשבת אבות ובנים גם-יחד. אולם הבנים של עכשו אינם נותנים דעת על האבות. חבר עדיף מאב. הארץ מלאה חברים, כי איש את רעהו חבר... עולם נהפך, עולם!...

— חבר... — אומר לו לר' נתן-נטע כהן אותו מוטל פיקלני, נפסד ופחות שבפחותים, מזין עד שניו בכל-יזין כאפרקוס-מלך מלמד-מלחמה. — מוטיה, — אומר לו ר' נתן-נטע בשפה ברורה ולא-הטופה, — זוכר אני, שהייתי סנדקך בבית שלך, היאך זה נתחלפתי לך בחבר? — קונטרס-יבולוציה!... — נותן זה בקולו ופניו מאדימים כפני גזן והם נכנסים עד חטמם בקשורי כלי-המות שעל-גבי חזהו. — בבית-הכלא אכלאן!... בנתיב לא ידעו עיט אשלתך!...

אלו היה הניך כאן, לא היה שקץ זה מעו להתחצף כנגדו. בודאי בכל יום כבד העל מפני חמת המציק אשר יציק, הצר הצורר הזה, מוטל פיקלני, עז-הפנים ואוכל ישראל בכל-פה!

death of
his wife

the local
Bolshevik

שבועות אחדים לפני פורים, כשהרעב בנה על ר' נתן-נעט כהן דין מבית ומחוק, שלח הניך לר' נתן-נעט אביו מעט כסף, מאתים מיליון בסך-הכל, ומעט סה וסגר ואף קצת טבק להשיב את הנפש. על-ידי מדים גרינבלט שלח. וזו, מדים מגולה זו, לא די שלא החזירה את הנשלח, אלא עוד העזה ובאה בדברים כוזבים: כך וכך מאורעות קשים ארצו בדרך ומקרים פרטיים ורבים, כך וכך תפשו בכליה וכך וכך נטלו התבררים הנאים...

הקצור, נלכד ר' נתן-נעט במצודה רעה. מה ישיב לה ר' נתן-נעט כהן ובפרט למדים כוזבת ואכזרית גדולה כזאת? אינו יכול לראות פניה! נתכעס כעס גדול, כי על-כן כהן הוא, ואף-על-פי שכהן הוא, לא איש הוא שיבלי את פיו. נטל מאת המדים המגולה את מכתבו של הניך ורק בכעס לפניו ויצא. את החצופות האלה! אתה רק לכהן בפניהן - והן עולות לפניך כאלו טבלו במקוה טהורה של מ' סאה!

— עד-מתי יהיה לו הצער הזה? — היה מתמיה ר' נתן-נעט בקראו במכתבו של הניך, וברוח השם, שידיו אינן אסורות מלכתוב, צריכים להאיר את עיניו של הניך, שהוא כלו מלא טעות... ותכף ישב ר' נתן-נעט לשלחן, נגע בעפרון בשפתיו והתחיל מדקדק בו על-גבי לוח-נייר צהב, שתלשו מתוך המחזור. אלו היו לו שלשה דפים ולא דף אחד, לא ישפיקו לו לרב-שיח לבו, כל-שכן דף אחד... ועל כל אלה כתב והודיע לבנו דבר דבור על אפניו, על המדים המגולה, שהכל כאשר לכל לא מסרה לידו, לא טבק ולא סגר ולא כסף, ואדם אין צדיק בארץ ובפרט מדים מגולה, פרוץ מרבה על העומד; ועל נחום קרוין, שלקחו מאתו הוזהב ועזבו לו הגוף, ועל חתנו של אורנשטיין, — אוי ואבוי מה רבה היללה! — שנעלם בלידה אחד ולא נודע מקומו איו, ור' גדליה צלוק, שנשלח לדונגסט, וצבי הירש יוקלמן, שמת בנגף הטפוס, וכדומה בזה כרב כמעט, ובסוף המכתב השאיר רוח בשביל "עקר שכחת" וכן כתב שם לאמר: ע. ש. בני אהובי, ידיד נפשי, נפשי קשורה בנפשך בכלל ובפרט, כאלו דמות-דיוקנך עומדה לפני! ומה ששניך לשאלתך, באתי להודיעך נאמנה כי למסור את מכתבך לתנקה ממרקינ, מסבות הסבות הרבות, נפלא ממני, כי היא כבר, בני, אם לילד, כי נשאה למוטיה פיקלני, ושם הילדה שילדה למוטיה - חנה, יהי השם מוצא חן בעיני, כי כבר החזרתם את העולם לימים ראשונים... ועתה, בני הנחמד להשכיל, תאמין לי באמתיות ותקום-נא עצתי, הנח לזה הענין, וכה יקני השית שיזמין לך עפעס גרעסערס ופעסערס במהרה בימינו, כה דברי אביך ואהובך באהבה רבה, הצופה ומביט ומצפה לישועתנו בישועת כלל ישראל, ותתברך בברכותי המרובות ונוכה כלנו להסתופף יחד בצל החיים, נאום נתן נעט במחלו שלמה זלמן ז"ל-הכהן.

Binary

+

—

no "real"

ה' 222

Forced to sweep streets in mid-festival

biblical

diction = Jews vs. Jews

comic travesty

Motl more bizzar

nature +

11 102 102 102 102

יראה, דחוקה ולחוצה בלחץ רעב וחסר ועירם נחה העירה וריקה ככלי שואק. חסרה מכל וכל. אפילו כלבים חדלו מחצות. שרידי הכלבים הלכו

לרומניה לשפון שם כבוד; חבורות חבורות יחדו רצו בריצה ועברו כמה מאות פרסאות דרך שדות ויערות ועל-פי הנחר הגדול בשקיה דרך ישר לרומניה. "בורו-ואוזה!" — אז יאמרו בעירה.

כל העירה נחלקה לשתי מחנות: "בורו-ואוזה" ו"פרולטרים". כללות כל הבאים בזמננו תכלול שני סוגים: עליונים ותחתונים. עליונים למטה ותחתונים למעלה. כל משפחה נבחרת לשם ולתפארת שוכנת עפר תשע צמות לעמק, וכל דל וקל בעמיו לפי-ערכו ועני בעניו מרים כשופר קולו. ככה הפכו את העולם!

— אם אין דעת, — אומר ר' נתן-נעט כהן, — הבדלה מניין אבא אין זה אלא משל בעלמא. אדרבה, לך-נא וראה הבדלה, שחטרידעת אלה מבול-ליסן אה, הרי זו הבדלה! והרי איזה נרות-הבדלה מוקמים לעל — אקדוחים! אך כעליונים כתחתונים אין להם פת לסעוד הלל — ככה הפכו את העולם!... ואין לך אלא לעמוד ולהפוך את השלחן כבשפת הגדול.

לעת ההיא של חג-הפסח קלה הנגף בעירה וכלתה רגל השודדים מסביב. שב ורפא קמעה לעירה. על-כל-פנים שלא לנוס אל אחת הערים... מזה לבד נראה, כי קלו הצרות מעל פני האדמה. חג הפסח עבר — אל ירבו כמותו, כמעט לא יודעים היו בין פסח לחל. ועוד יתר על-כן: אנוסים על-פי מאמר הקצקא לקחו בעצם התפלה כל, פניו העיר בפתח המזרחי ונטענו מטאטאים בידיהם לכבד החוצות והרחובות. חק ולא יעבור!

— מוטל, עזרתך לנו, תגדנא זכותך עלינו, אדוננו, אחינו ובשרנו אתה! לא, הוא אינו אדונם ואינו אחיהם ובשרם.

— את רוח הטמאה — אומר מוטל פיקלני — יעביר מן הארץ... דרך האש הגדולה יעבירם, בים של צרה יעבירם!... הוא ירגיז ארץ ועמודיה יתפוצצו... מדבר-שממה יעשה ולא יזכר שם ישראל!... ויחי האינטרנציונל!...

לא הועילה כל השתדלות. עמדו כל יחידי-סגלה, הרב והדקנים, גבאים ראשונים וגבאים שניים, ור' אברהם אטינגר ונחום קרוין, ור' יחיאל מיכל אורנשטיין, ור' אברהם יהושע השיל הורוין וכל שאר יקירי-עיר, וכעשות מלאכת-שמים מלאכתם החזיקו יואמצו בגבורות במטאטאיהם ביד והלכו על-פני חוצות, מנינים מנינים, הלך וצעד, הלך וכבד וקרא בקול גדול את ה' הלל.

... נדרי לה' אשף — ם נגדה נא — א — א לכל עמו בך — צרות בית ה' בתוך — כי ירושלים, הללויה!...

לעת ההיא של פסח כבר הסיר מעליו מוטל פיקלני את מעיל-העור וקשוריי-הכדורים מעל חזהו והיה מהלך לבוש חלצה אדמה לבד ואקדוחו על ירכו, אימתה ופחד הטיל מעיל-העור על בני-אדם. לבש מוטל פיקלני את מעיל-העור שלו ויצא לרחוב — משל כלובש קנאה ואומר: אלך ואקום ואעשה דין על-ידי!

ארבות השמים נפתחו להם ולאור כל הימים. הכרים הפיקו זיו ראשון ירק, הגנות נזרעו והלכו. נזשעה העירה בה'. בכל שלום ואורה, מהעתונים בשורות מוצאות, שלום ושמחה ותהלות הצבא האדם לבשר בהודות והלל...

1st meeting of Motl & Henekh

III

כמו יום טוב, משל הפוך, מכין דהל, נאום ר' נתן-נטע אל עצמו, כן
הניך מכין את-עצמו לקראת מוטיה ותנקה פיקלני. מוטיה פיקלני, פאר העיר...
בסך-הכל אינו רוצה נתן-נטע, בברור גמור אינו רוצה, שיפקוד זה את ביתו,
עוכר-ישראל! ההוא! מרעות מצא לו הניך... אך בינה לעתים צריכה שתהיה
לאדם? קצת מוער?...

יצא ר' נתן-נטע את ביתו והלך קדורנית ברחוב.

— מה נשמע, ר' נתן-נטע, — שאלו מאיר יעקב הלפשוט, — טוב?...
— מה נשמע? — ענה ר' נתן-נטע כדרכו. — טוב, טוב!... — וכבש אצבע
באדמה כמךמו, ששם, באדמה, טוב.

— להפליא, ר' נתן-נטע, אשר יש לך בן כזה, נצ'רבקום, ולא טוב?...
— אט... והבל גם זה. הנני מוחל לך את הפל במחילה גמורה ובורורה...
שאל מאתי פרוטה מחיר כל זה ולא אתן... לא אתן, כשם שאני יהודי!
— נו, באמת ואמונה, אל-נא, ר' נתן-נטע: בעזרת השם, ישתבח שמו,
ראשון אתה לטובה... טוב לך מאשר לאלפי רבים וכן שלמים מעדת ישרון בכל
אתר ואתר.

— אל תהיה שוטה, מאיר יעקב... אין זכר עוד לראשונים וגם הבן בלא
יועיל. אדרבה, ההפך מן ההפך... אומר אני לך: תקחה את שני — ולא טוב! אלף
פעמים לא טוב, אומר אני לך! אין אף במה לחטא את הבשר החוטא. איני
רוצה כלום בעולם, אלא לאכול ולשתות ולהתפלל לה', ואם אי-אפשר!... ואם אי-
אפשר!... — והלך ומשך בכבדות את רגליו הזקנות.

לפנות-ערב בא מוטל פיקלני אצל הניך ומסר לו שאלת-שלומים מאת
חנה. חנה חשה בראשה ולא יכלה לבוא, וחוזן מזה ובפרט שתעמוד חנה על
המצפה, תמיד עם התינוקת, בודאי צריכים להקדיש ימים כלילות על מעט
הגשמיות הזאת... והנה נא יבקש מוטל פיקלני בעבור עצמו ובעבור חנה, כי יבוא
נא הניך אליהם. ועוד ישב מוטל והדבר עם הניך, לדעת מה יחשב הניך בדבר
הראשון למאי. לפי דעתו ועצתו, אין צריכים לתן לצעירי הצאן, אלה צעירי-
ציין, להשתתף בתהלוכה, ולא יתערבו בפועל-עם!... יאמך-נא לו הניך, כי הפל
הולך אחר המחשבה, והמחשבה — עקר האדם... והנה עוד פגע ופגע יש בעקרה,
הן הם המלמדים שפושט במחשך מעשיהם וכלם צנף לשלם לדונסם, הנבלות
האלה... הוא בקי בהם כמו בא"ב... יאמין לו הניך, כי לא יעזובם ולא יניחם,
את כלם ישא במוחו שלו, לכלם יעשה חסד של אמת... ואז הראה לו להניך
את אקדוחו: תפארת שבתפארת!

— איזה יסוד היום, חבר נתן-נטע?... קרא מוטל אל עבר דלת החדר
השני.

לא אקדוח, כי-אם פלאי פלאות, מאכלת-אש! גם אין הפה יכול לבטא,
כמה טוב הוא האקדוח. בן-זנונים ולא אקדוח! חוש שש!...

prepared
for big
confrontation

Wants to
exclude
Zionists from
May Day parade

עוד בשבוע הראשון שלאחר החג בא הניך הביתה. אף כי כל תמונה
במפלא ממנו לא ראה ר' נתן-נטע כהן, אך נבהל לראות את הניך בנו. אין
נתן-נטע מפיר את הניך, מראש ועד סוף. לא! הפל ממש, בתאר ובמראה
ובקומה, במהות ואיכות, אין זה הניך, עד בלתי יכלת להכיר! ועתה, קרה-בריאות
שלו, אי, אי, אי...

— מה לך, הניך?

תשובה כוללת אחת:

— לא-כלום!...

וצלוחית קטנה וירקה מחוקת לו ביד. והוא רק לתוכה לרגלים.

— מה תלך?

— אין לי כל חלי.

וכשהוא נשאל והולך, אינו משיב כלל. צרפו ר' נתן-נטע כצוף הכסף
ובתנו כבחן הזהב, למען דעת שרש דבר — ולשוא.

אין זאת כי נכנה הניך במלחמותיו. אינו אומר דבר. הקצור, מראה-פניו
כבר נותן בינה בלב, ישלח לו השם דברו וירפאהו.

בבית הונח מעט. כל הדאגות מוטלות על הניך ביותר. על-פיו ישק
הבית. הוא, הניך, המביא — והוא, נתן-נטע, המוציא. אכן בצמצום גדול, על צד
המצוט ביותר, לפי מצוט ההכנסה ורוב ההוצאה. ואף-על-פי-כן, אם להוציא
במצוט שכל, יכולים אף להעתיך משהו לימות החורף.

אינם מוצאים חן בעיניו פני הניך...

הילדים חדשו נעוריהם, עור חדש העלו, אף שכוח — עיר-עו להם! ואף-
על-פי שהניך הוא ב"רבקום", שר ומושל הנהו, עקר ושרש, ה"חבר" הגדול
במצלה, עד שלא יקיפו גבול ולא יגבילו תחום ומצר, אלא קתר לך ממה שלבך
חומד ומפל מה שהעינים רואות, — כבדה יד הדחקות בבית כמעט כתמול
שלשום. לא איש הוא הניך שיעצל או שיגיס, חלילה, את לבו, אלא נושא בעל
הוא עם הפל יחדו: לחמו במשקל ומעט גריסיו — כמנת-חלקו; נעול הוא וזג
נעלים, אשר אין כמותו בכל העיר. באימפריה שלמה לא תמצא דוגמתו... ובגדו,
מעט בגדו עליו — תמיהה פליאה, היאך יחזיק במעונו. שר ומושל נאהו אכן, שר
ומושל מהלל מאד בפי כל! יש לו שבה אצל הבריות. אפס תהלות אינן נחשבות
לא לכסף ולא לשוה-כסף... כל חבר וחבר עובד לפי השעור שלו — וזה, הניך,
אין נתן-נטע יודע, מתי הוא מחליף פח, כי לא ישבות ולא ישקוט הן ביום והן
בלילה... ולא תמלחו עליו, בפעל ממש לא חמלתו עליו... השי"ת יפקוד אותו
למעט שקל! כל עקר מנוחתו ומרגוע אינו אלא בגנה. גנה עשה לו הניך לפני
הבית בצדו ושקד עליה שבועות תמימים וזרע בה מעט ירקות, צנון ותפוחי-
אדמה וענבניות: לעתיד לבוא בחורף יהיו עזר כנגד. שם בגנה אף לשבת לו
בשעת-המנאי, ועיניו בערגות תצפינה. שם מנוחתו דממה.

- יוחל.

- פשוטי-פשוטים של דבר?

- פשוטי-פשוטים!

- והיאך, חבר פיקלני, על-פי דרך השכל והדעת? האדם הלא נברא

אפוא עם שכל ודעת...

- שכל? - יעננו מוטל בקול. - בקנה-שרפה אותו!

- תה-תה, מוטל... ולא תתנה?

- תקה אחת לכם!

- נו, וטוב ורע, חבר פיקלני, סתם טוב ורע בעלמא? - יקשה גורלנד.

- לפתל!

- וזאת לדעת, חבר פיקלני, כי עוד משה רבנו היה סוציאליסט...

הסוציאליסט הראשון...

- האדון משה רבנו? - כבר נתפס זה לצ'קא וצוה לכם את שני זוויו...

- לא, ברצינות, חבר פיקלני, על-פי חכמת תורת-הכלכלה יוצא...

- חכמת תורת... השכל הנולד - הנה, נה... - נפה מוטל בידו על לוח-

לבן. - איננו צריכים למצינות החכמה שלכם, לרוחות!... מעתה החיים יורשים

את המתים, בנות?

- אכן, חבר פיקלני, הלב של ישראל הוא למעלה מחכמה ובינה, אך גם

אתה איש אשר לא לבשר לו... ואיני יכול לחשב מהותך ואיכותך...

- כן! - יבליט מוטל חזהו כמראה את קירות לבו וימד בסקירה את

גורלנד מראשו ועד כף-רגליו, כאומר: שא רגליך!...

- ואף-על-פי-כן, חבר פיקלני, - משליך אחריו גורלנד את דבריו. - העולם

לעולם עולם. הראש - ראש, והרגל - רגל, הבהמה - בהמה, והכוכב - כוכב...

הכוכב זכה להיות כוכב - והריהו.

בנכונה נרתע מעל החלון יצחק לייב וילנסקי, שזה שנה תמימה לובש הוא

לבוש-אביון ומחביא את-עצמו בחורי הבית.

רואה מוטל. מוטל רואה. עיניו שולטות בלל. יזכיר להם מוטל, לכל אחד

ואחד, אף מה שכל אחד ואחד שכת.

- והשיג לכם פועל-העם - ינהם מוטל לעצמו - וה... - שיגו כתרנגולות

על המוט יאקפכם, בלכם!

הולך מוטל ברחוב בקומה זקופה, ישר, ממש, כאילו כל העולם, כל

האינטרנציונל, כביכול, משגיח בו. הוא, מוטל פיקלני, יקשר להם לכל ישראל

בשרשם כזה, נה...!

בקרן-הרחוב חברו עליו שתי נשים זקנות ובאו ועברו אל מול פניו

והציצו לתוך עיניו.

- מה, זקנות, תפרנסנה לאביכם בשמים? - מטייל להן מוטל דבריו ועומד

ופותח את נרתיקו.

מוטל הוציא כיס הטבק, גלג סיגרה לעצמו, והניח את הכיס לפני הניך:

- הבה נעשן...

הניך ישב כנכנע.

הסיגרה בפיו, עמד מוטל באמצע החדר ולא ידע את המעשה אשר יעשה.

שלף אקדוחו מתוך נרתיקו, הגביהו למעלה, משך באצבע ניר בתקרה. לקול

היריה צלצלו שמשות החלון ומעל התקרה נפלו גזיזי סיד ותמר.

- בוא תבוא אלי, חברי ידידי... חברי ידידי, - חזר ואמר, - חבר יקיר

לי, הוא אשר דברתי, ושלום!...

IV

נכח כל בני העירה, בפתחי הבתים ובחלונות, דרכו של מוטל פיקלני.

בהתגברות פנים תקיפים וברגל-עץ. האקדוח על ירכו, נרתיק-עור ממלא

בוטטרברדים, כפי ערך הקצוב לכל עובדי הצ'קא, תחת בית-שחי. לא מהלך,

אלא כנשא וכרוכב, והעירה - טפלה לו כסוס. הסטרא אחרא רודפת אחריו -

השקירה לו בטוין

לכתחלה בקש תפל ההוא, הצר הצורך, לשנות משמו מוטל פיקלני למקסים

אינטרנציונל, ולא נקלט השם ההוא. וכן נשאר מוטל פיקלני בקשנו.

- וזהו שקוראים להולה שם חדש, תלאת לו בלב! - היו אומרות הנשים -

כי השם שהיה לו מקדם כבר עשה את הפעלה שלו, וראוי לו למות, ולפיכך

קרא לו בשם חדש...

כשמוטל מתגלה ברחוב, נפסקת להן נשימתן לנשים. אפילו הגיד ההוא

שתחת האוזן, - אומרות הן, - שאינו מרעיד אלא בשעת המיתה בלבד, רועד להן

מפחד, כשעובר הרוצח המרשע, הלב הערל הזה, הלואי רבנו של עולם ויתעקלו

לו פניו לאחוריו, הלואי וקאתה האדמה את פגר אביו המת, ואותו תקלוט... מין

תליכקה, צנינים לו בצדיו, כאילו כל העולם כגרגיר-חרדל נחשב לו, כאילו כל

העולם אינו עולה אצלו לכלום, לא-כלום יהי לו בבטנו...

בעברו ברחוב, מיד, לא רק הנשים - כל האנשים מזדרזים ושולחים

רגליהם בחפזן, משל כבהמות שבורחות מפני רודפן.

מוטל, אל תתן שנה לעיניך, הסתכל בעין פקוחה! לא, יכולים לסמוך עליו.

אין נעלם ממנו דבר. הוא צופה ורואה, רואה הכל.

- חבר פיקלני, נוח והצלה לנו, המ... - כה דברי גורלנד הנף אל

מוטל.

גורלנד הוא משכיל זקן ורנק.

מוטל נותן בו עין, כאומר: חזר לאחורייך, לאן אתה נדחק, ברגליו

לגורלנד בודאי יש לדבר עמו. עם מוטל פיקלני. בריא הוא בלשונו מוטל,

השד לא לקחו. דבריו כדורבנות ואף שקלו לא נצטמק במוחו, ומוגו חזק, אי-

אפשר לשברו... יש לו לשאל את מוטל בפעם המאה:

- היחל ארץ ביום אחד?

— אפס קצוה, מוטלי, אפס קצוה... מתרחבות פניהן המצוקות של הוקנות ועיניהן תוהות בידיו, שמעשפשות בתוך גרתיק-העור. מוטל מוציא פתי-לחם משוחות חמאה ומריקן בשתי ידיו אל-תוך כפותיהן הרופדות של הוקנות. — רב עתה! — אומר להן מוטל ומקיש בידו על-גבי הנרתיק ומפלו בשנים.

— נעם עליך, מוטלי, בכל אשר תפנה ובכל אשר תלך, רפאות לראשך, כאשר רפאת ללבי ההרוס, ורב שלום לך ולתנקה שלך ולזרעך הילדה, כה יתן ה' לך וכה יוסיף עליך כלב ברכה לאפסי רבבה כצמח השדה...

— נו, נו, טוב טוב... — אָנִי בנו ה'... צבו רגלי, צבתה בטני, צצבות להם לשונאי ציון ולא לחדול...

— אין דבר, קבוצת יקירות, עוד תזכינה לראות בנין היכל ואולם כזה... — גִּשְׁרָהּ להן בשורה. — תזכו, אני אומר לכן, כי פי מוטל דבר... עולם חדש גדול בא, זקנות... אשרי שיהיוק בתודש באלה העתים, אשרי... — הלא, רבונו של עולם, והיה כאשר אמרת... אולי תצמח מזה איור טובה.

הולך מוטל ברחוב, נגש אל חלונו של הניך ועומד.

— חבר הניך, אָה, חבר הניך, צא...

נוקף ראשו של הניך מאחורי גדר גתו.

— במאי לא תבוא אצלנו באָה פעם, כך — למען האחנה והרעות, אָה

— בודאי, בודאי... — מניע לו הניך ראשו בהכנעה.

V

zukunft meeting with Matt & wife

הרי נתן מוטל פיקלני את דעתו להביא לביתו את הניך רעה ורחק בכל מלא-גופו ירגיש הניך כל פעם, מדי דפק לו מוטל בחלון וקראו:

— חבר הניך, אָה חבר הניך, צא... באָה פעם אלי...

ולפעמים אף היה מתפחד מפניו. וכבר התאמץ להבין פשר הדבר ולא יכול.

— בשלשלאות של ברזל — אומר מוטל — אעלך אלי...

דומם ישב הניך והרגיש בנפשו מורא. פשוט מאד: טוב היה, אלמלא נטפל אליו מוטל פיקלסקי ולא הכריחו ללכת אצלו. עד למות לא בקש ללכת, כאֵלר עמד זה עליו: תָּנָה לי נשמח!

עד שהעז הניך בנפשו ואמר:

— גלך...

הלכו.

— הנה כי כן...

הלכו זה על-יד זה בשתיקה. מוטל צעד והלך גבה-עינים בצעדי-און, מעשה-חֵלֶף, כאומר: הנה אימתה וסכנה, אך אני איני מפחד... אני מוליך את הסכנה אל ביתי פנימה...

והניך כֵּן את פסיעותיו על-פי צעדי רגליו של מוטל והלך. מעל מפתן הבית קרא מוטל בשמחה לאשתו:

— חנה, מהרי בזריות, אורח!

— בטוב בעיניך שב, אם צמטה ואם על-גבי הארגז, — השמיצ מוטל, — אין

אף כסא לשבת. לרוחות!

ישב הניך על-גבי הארגז.

חנה דבריה כמוסים אָתָה ועיניה כבושות. רק לרגעים משתלחות עיניה

בפני הניך. בפניה עומדת האָרה חורה.

— נשתנה הניך מאד... — אמרה חנה.

יתכן.

— ומה חייה של חנה?

החיים כאשר הם.

וכמו נפטרו מדבר עוד, ישבו ושחקו.

איזה השפעות זרות ירדו לחדר.

— על-מה-זה נפל לבכם לדאג? — דלג מוטל אָדן החלון.

— אין איש דואג...

— לא! — נענה מוטל לחנה. — בקול כזה אומרים ודוי... אין דאגה כלל

בעיר, אין כלל דאגה בעולם... דהינו, לגמרי!

חנה נחכה.

דממה.

— ואמִיכן מה אתה חושב, חבר הניך? — שבר מוטל את הדממה. — דהינו,

מאחר שאתה איש מאנשינו ואתה חושב מחשבות, מה אתה אפוא חושב?

אין הניך חושב כלום.

— גם זה טוב, גם זה טוב בעיני מאד... כי דקדוק אין צריכים, לרוחות...

ישבו והאריכו בדממה.

— גם צריכים, חנה, לאכול דבר-מה, הא?

דומם קמה חנה והתחילה עוסקת בקומקום.

הוציא מוטל את כיס-הטבק.

— הבה נעשן...

ואחר שישבו בשתיקה ועשו כל אחד כפי-דרכו, מוטל זורק מתוך פיו

עמודי-עשן, והניך — קָצָה שפתיו באחד מעֵצִם ומשָׁנָהן פתוח ומעלה עשן.

נמשך אליו מוטל:

— אתה... כי הנה מי אתה. יוחנן הטבלן? תהי-הנה...

הניך נשא אליו את עיניו. לא ידע מה הוא אומר.

הנעה מעל מצחו ונראה לעצמו כי יושב ישיבה רבה ועצומה בתוך הקיץ פנימה בתוך אור החיים באמצע.

באמת לאמתה נאה לו להניך לגנוז את-עצמו במטה, לעשות לו, מעמד במטה... המעשה ברצתו מעשה רע...

כן, אין לו קרת-רוח מראתו.
אדם כשהוא קטן - נזכר הניך במה ששחה אמו מעל ערש-דניה ימים לפני מותה - הרי הוא מהלך על ארבע. גדל - הרי הוא מהלך על שתיים. קץ - אומר: שוב איני רוצה ללכת, שאוני. טוב, - משיבים לו הפניות, - ישאוף, אבל שמה בלבד ולא חזרה. מלא - משיב זה - מפל-מקום שאוני...

- הניך, הניך!... - הגיע קול הנצרות.
הניך נשא עיניו לשמים: שם עננים צפים וצפים.

VII

need a mirror - try to rope in Matt

בבית-הכנסת הישן התהלכו ארבעה זקנים נדחים. ר' נתן-נטע התהלך סביב לבימה בדאבון-פנים ובכליון עינים זקנות ועגומות, - סביב הבימה הבנויה על עמודים דקים תכלים ומעטרה מלמעלה בעופות טהורים פורשי-כנפים, אריות גבורי-כח וצבאים קלים, אשכולות ענבים, תמרים ורמונים ושאר מינים, שבהם נשתבחה ארץ-ישראל, גלם עשויים עץ, מימים ראשונים, מזמן שלפני חמיל הצורך.

וזאת להוי ידוע:

הנה יצא ר' נתן-נטע כהן אל הרחובות ויצעק: גוואלד, יהודים!... מרגיש הוא בנפשו צורך מכתחילה לצעוק ולעורר את כל העולם בצעקתו. לפני בית-הכנסת התהלך ליור השמש לשעבר והשמיע לכל עובר: - ר' יהודי, לקדשה... סיע לדבר-מצוה... ר' יהודי, חושה, חושה: חסר רק אחד למנין.

המשפיל הרך הוקן גורלנד נתישב בדעתו להטות חסדו לקהל-ישראל המיתם ובא אל בית-הכנסת. והנה שלשה זקנים בלבד לגנד עיניו, והרביעי - ר' נתן-נטע כהן סובב והולך על-יד הבימה. החזיקו בו הזקנים המועטים ולא נתנו לו לצאת לפני שער החצר - לפני שער החצר בלבד - עד שהניח פקר-נפשו את מקלו, זה המקל העשוי עגילים עגילים דקים וגלגל-הפתרת של נחשת עליו.

- חבר פיקלני, בא ותחטוף קדשה...

מוטל מיטיב צעד והולך ברחוב. נרתיקו תחת בית-שחי, אקדוחו על ירכו ופניו צהבים. דומה מוטל כטעון חבילות הבילות של שמחות, כאקדוח זה. הטעון חבילות הבילות של כדורים.

- נו, חבר פיקלני, האסף-נא אלינו, עשה מצוה וכפה לך מעט עברות.

- אל אבותיך אאסף, בטלן ישן ומשכיל!...

- חבר פיקלני, הרי קומניסטים אננו, אין אנו יכולים ביחידות, אלא בצבור;

קומניסטים גמורים, כשם שאני יהודי...

- כן סמך את ראשך ועצם אחד מקצות פיך ופתח משנהו ויצא ראשו של יוחנן הטבילן, לרוחות.

חנה טפלה בקומקום ובאש.

סוף-סוף הגישה לשלחן המטה תפוחי-אדמה קרים, ספל אחד של נחשת וספל אחד פרקני של תרסינה, כוס אחת עשויה מחציו של בקבוק ירק, וקומקום של רותחים.

בהרחבת-הידעת פתח מוטל בסעדה. הניך בקש ללכת. מוטל העביר באצבעו כנגד עיני עצמו:

-- לא!

באמצע הסעדה נעורה התינוקת משנתה ותקרא בקול-בוכים. מוטל נבהל לקפוץ ממקומו. הניח בקבוק הרותחים.

חנה הסנתה ראשה אל עבר פני הפתח ופניה הסמיקו.

מן החדר השני הגיע קול נדנוד של עריסת-עץ מטפחת באגפיה ברצפה. נסתכלה חנה בהניך.

כפורש כפים בנפילה פרש הניך ידו אל ספל הרותחים.

VI

Henekh on the river bank - naked girls call to him - he thinks only of death

עמדו ימים של חיות מלשכה בעירה. המשיכו שלוליות-הרפש בחצות אור-שמים. הגדרות הפרוצות גרמו להארות גדולות מסביב לבתים. מרחוק עלו המרחבים הפרטילאים של השדות בדרך ישר לשמים. עמד חוגי-שמים נחמד מאד בעגולו. אמרו עצי הערבה והשיחים הנמוכים - אקדמות. כמבחר פנימיות-הארץ נמשכה פרשת הנהר באחורי העיר. הקה הנהר תכלת ושדום.

על חוף הנהר נמצאו שלשה מוטות עומדים בסמוך זה אל זה, ועליהם מודעות כתובות:

לגברים -

לנשים -

לסוסים -

כמקום רחיצתם של כל מין ומין.

גברים וסוסים לא רחצו כלל במי הנהר, ופשיטא: סוסים לא היו לגמרי במציאות בעירה, וגברים - לא היה להם נתון לכך.

לפני העמוד במקום המיוחד לגברים שקעה תכלת הנהר בין זרועותיהן העקמות של עצמות רוחות.

- הניך, הניך!... - התרוממו העלמות על-גבי תכלת הנהר וקראו בקול, ומיד חזרו ונפלו למים בצחוק ונראו ראשים זכים בלבד צפים על-פני תכלת המים.

- הניך, הניך!... - קפצו למעלה עד חלציהן וחזרו ונפלו המימה ורחפו בשקיה אחת, אשה אל אחותה, ואחוז יד ביד והשתעשעו באהבה.

הניך ישב בחלישות-פחותיו על-גבי העשב, מחה בידו הארפה יהרוה את

כששב מוטל ובא אל ההדר לא ראה את הניך.

— ואיה הניך? — פנה מוטל כה וכה.

הניך היה במקומו, רק הניח את ראשו על ברכיה של חנה.

מוטל הדליק את הֶלֶמפוס הקטן נטול-הזוגיות.

התחילה אש הֶלֶמפוס לצמוח כנגד ספחת שעל ברכי הילדים.

הניך זקף את ראשו וישב.

העלה מוטל את השלחן סמוך למטה ואחר-כך הניח את הארגו עם יושביו

יחד והגישו לפני השלחן.

וכך ישבו למשתה.

מזג מוטל מהבקבוק „סמזהון“* אל הפלים.

— אין צורך, אין צורך... — אמרה חנה בקול נמוך וטלחה את הספל מעל

פניה.

— לא, חנה, וכי מה?... —

עמד מוטל על רגליו והוציא מתוך נרתיקו פתילתם ותתיכות גנקיקים של

בשר-סוס.

— משמע, שותים אנו... — קתח מוטל. — בתחלה נשתה לשם הריבולוציה!

הקישו בכלים, כלי בכלי. מוטל העביר את ספלו שלו לפני אפו, הקיח בו

והריקו בנשימה אחת אל פיו.

אחריו הריק הניך. חנה לגמה מכוסה לגימה אחת ונתעוזה פניה.

בתוך חלל הפה נחצבה להבת-אש. חמימות בעינים ולב בוער בגוף.

חשו וקנחו בלחם ובנקניקים.

מוטל חזר ומלא את הפלים.

— או, יוקד... — נשבה חנה בשפתיה.

— ועתה נשתה כנגד...

— אין צורך יותר, — הפסיקתו חנה, — אל תשתה, הניך... אסורה עליך

השתיה.

— שתה! — קרא מוטל.

שתה.

קפה מוטל את הבקבוק על-גבי הפלים. הבקבוק נבע והשפיע.

— אל תחשה, חבר הניך!

הניך לא החשה.

— כחסידים ולא כבטלנים!

שתה, לא בטלו.

— אל תשקוט!

הניך לא שקט.

כמתגרים זה עם זה הריקו ספל אחר ספל.

חטף הסמזהון את דעתם שלהם.

(* יי-ש עשוי בידי ההמון באפן ביתי, ומוזה שמו.)

מוטל הולך כראוי, ישר ובקומה זקופה: משל, כל האינטרנציונל משגיח בו.

ליזר השמש לשעבר משמיצ:

— ר' יהודי, לקדשה...

משחקים ילדים בחור, מכסים בשחין ובצרעת על ברכיהם.

הלך ר' נתן-נטע אנה ואנה סביב הבימה העשויה מימים ראשונים שלפני

חמיל הצר הצורר — צריך לקרוע לבב איש ולצעוק ולצועק... עד שחזר גורלנד

ונטל את מקלו, לפר-נפשו, ויצא והלך לו.

עמדו הזקנים והתפללו ביחידות.

VIII

another meeting between Motl & Henekh — got stoned

פלו דמדומי השקיעה. הדמדומים היו צהבים — גופניים, גשמיים. למעלה ולמעלה עד השמים ע"ה ערב.

סמוך לביתו קנע מוטל פיקלני בהניך.

— מאין ולאן, חבר הניך?

— מלא-אין וללא-אן.

— מרשרוט!...

שתקו.

עפעף מוטל בעפעפיו, כאלו נגעו בבבת-עינו, ואמר:

— חנה שאלה בשלומך.

רגע אחד הביטו זה בפני זה.

חזרו ועמדו בשתיקה.

קתח מוטל בקרירות של פבד-ראש:

— מפני-מה אין אתה בא אצלנו?

— אבוא.

— בא!

נשמעה לו להניך מדבריו של מוטל נרגנות של כעס ואיום.

— אבוא!

— תכף.

— תכף!

הלכו.

בבית היה חשך. הניך ישב על-יד חנה על-גבי הארגו.

חנה ישבה בדממה.

על-גבי השלחן נח נרתיקו של מוטל כמפלת שחורה.

מוטל עמד באמצע ההדר.

— אלך ואביא מעט משקה... — אמר מוטל בעצלות.

הרכין את-עצמו לווית האפלה.

ביד רועדת חזר מוטל ומזג את המשקה לתוך הפלים.

נשפך המשקה על-פני כל השלחן.

— ודי בזה, די בזה... — התחננה חנה.

— לא-כלום, חנקה, — השיב מוטל: — באשר ישתה, שם לשפך. כן...

— ודי בזה, די בזה...

— לא, אין זאת ה... — הפך-לית האחרונה... חבר הניך!... אתה — נפש...

אני — רוח!... אני רוח, אהא... תהיה... רוח אין לך, חבר!... אנכי! אנכי!...

נורא ונעים ועז נשפך הסמולון אל-תוך הגוף. בתוך כל ספל נספים

דבר-מה... דבר-מה... פעמים נדמה הניך לעצמו כישוב משרש בתוך גלגלים

סובבים ונעים, פעמים כישוב סתם והוא חלול בתוכו ועמק קצת...

נסה הניך להגביה ידו ולא יכול. יש מזנעים גדולים! נתישב הניך בעצמו

היטב היטב והרגיש, כי בקל יוכל ויוז את ידו, אם ישברו לו את לבו בקרבו...

— שברי לי את הלב, שברי לי את הלב... — התחנן בבהלה ובקול-פחד

לפני חנה.

צעקה זעקה אדמה בתוך גופו של מוטל.

השלך הניך את ידיו על צווארה של חנה. מה-טוב להשליך ככה את

עצמו ולסמוך, לתלות את-עצמו ואת כל התלוי בו...

עצם הניך את עיניו, סגר את פיו והשתיק את פניו, אין להעריך ולשער...

— חנה, חנה... — לחש בלחש גדול אל פני חנה. — חביבה, אהובה...

חביבה... חביבה...

— יקד ביו... הצהילני, הקניאני... — קפה מוטל את הבקבוק אל פיו. —

חבר הניך!... אתה ישן? אתה מאמין? אתה רואה?

— חנה, חנה!... — עורר מוטל ביד את חנה ויטלטלה אילך ואילך.

נמשך מוטל בכתפיו למעלה. התנודד אנה ואנה ועמוד על רגליו. נתעלה

ראשו.

— רוחי מתקבצת בתוכי!... — קרא מוטל. — רוחי!...

— חבי — בה...

— אלהים קורא לי לעבודתו! — הפנה מוטל את שכמו בעז. — רוחי

מתקבצת בתוכי!...

שלח מוטל את רגליו הארפות אל מול הדלת.

— מוטל, מוטל, לאן זה אתה?

חנה רדפה אחריו להשיבו למקומו.

הניך משמש בראש עצמו לראות, אם הוא חי.

כן, חי.

חנה נהגה את מוטל ביד.

על מפתן החדר עמד מוטל:

— הרוח מתקבצת בתוכי... —

— אטו בודיט פוקלדיני!... — זעק מוטל. — שתו, שדים!

— לא, מוטל, מה-זה?

— אי רשיטלני בוי! — שורר מוטל לתוך פניה של חנה.

חנה הסבה פניה.

מוטל עמד מיוזע ופרוע-ראש ויפשט אגרופיו לפניו. מבקש הוא מוטל

לעקור שור. לעקור עיר מבקש הוא! שמה רוצה הניך, מיד יזעיק את כל העיר

ותעמוד כל העיר בשלמות ותצנח לפניו נעשה ונשמע!... נעשה ונשמע!... שמה

רוצה הניך... כל העיר!... נעשה ונשמע! — על מה שלא כתוב בתורה...

— חבר הניך!... חבר הניך... רעיוני נבוכו, חבר!... נבוכו רעיוני!... מרב

האש הבוררת בקרבי!... רועד לבי בקרבי לאש בוערה... לגנה... לחולל השמים

בדינמיט, כמרכין!... חנה — לעולם שהדלק בפעם אחת עד למאד ויתרבה האור!...

רועדות עיני לראות קולות ולפידים...

נעץ מוטל את האקדוח בינו ובין הניך ויקרא:

— שתה לשם האקדוח!

חנה תפסה את ידיו של מוטל, כפפה עליהן את ראשה וצרתה:

— מוטל!...

מוטל הוציא ידיו מתחת ראשה.

הניך שתה.

הפליג המשקה את לבו בצער ובחלי עצוב.

הגביה מוטל את הבקבוק, נסתכל בזכוכיתו העבה והשמיט אל תחת השלחן.

נטל בקבוק שני ומלא ממנו את הספלים.

ישבו בשתיקה ושתו.

מן החדר השני נשמע קול-בכי של הילד.

מוטל יצא מעם השלחן, התנודד אנה ואנה והלך מול פתח החדר.

חנה נבהלה ללכת אחריו.

משחזרו והתינוקת בזרועותיה של חנה, חזר מוטל למקומו וחנה הפכה

עוף להניך וישבה והיניקה את ילדה.

— זה פרי אהבתי!... — הראה מוטל באצבע כלפי הילדה וקפח במלא ידו

השפורה על שכמו של הניך.

חנה נתנה בו עיני-תרעומות.

— לא, לא, לא אוסיף עוד!... לא אוסיף!... לא...

חנה טפחה בידה על ילדה:

— או או או או...

מוטל והניך ישבו והוסיפו ושתו.

— איך זה יתכן, הניך!... — הביטה חנה בתרעומות בהניך.

— הוליעט, הוליעט, בייזע ווינטען!... — כבש מוטל את ראשו בזרועותיו

וייל.

להוט ונהבל נשפך הסמולון אל-תוך הפיות. שרה שפרון כקלפה שחורה

על קצות האצבעות.

exotic ménage à trois

35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Henekh recovers // pogroms nearby

X

בראש חודש אב, שחל להיות ביום ג' לשבוע, ירד הנין מעל המטה.
בח'ש אב צריכים למעט בשמחה, בודאי הודאי... צריכים לבכות - והיה
ר' נתן-נעט שמח! צהב בחדוה!
לא יכול בשום-פנים ליחד לו שעה ביום, כדי לשבר את לבו. התחזק
לגנוח והכריח את-עצמו בכל כחותיו להתאבל ולא זכה לאבלות - פרצה החדוה
מכל פניו

מה לעשות כשיש לאדם שמחה גדולה, הר של חדוה?
בו ביום של ראש-ח'ש נפוצה השמועה בעיר: אין טוב, גוואלד, אין טוב...
והיו מהלכים יושבי העיר ומתלחשים ביניהם ומספרים על-דבר הרוצחים,
שחזרו ונתגלו במקומות האלה. כבר עברה פלונית נעשתה תל-עולם ויושביה
נהרגו לפי-חרב.

לא יכול ר' נתן-נעט להבין בשכל בשום-אופן.

- אי-אפשר... אי-אפשר... כן, מוטילי? מוטל, אי-אפשר!... אני מרגיש
יותר מכם... כשהאזנים עומדים כהר גדול... צירו לעצמכם היטב הענין ותראו:
אי-אפשר! יש לי בטחון כזה, ברור ממש בלב... מן הסתם, הידיעה שלי גדולה
משלכם...

- על-מה תצחקו - נתן מוטל בתקיפות בקולו על היהודים והיהודיות,
שנתכנסו לפני בית הרבנים ונדחקו ותנו ונאקו ובכו וצעקו.

- מה לך, מוטילי, - יענהו ר' נתן-נעט כהן, - יצעקו להם בני-ישראל...
וכי רוצה אתה, חס ושלום, להעביר עם ישראל על אמונתו וכתוב: ויצעקו בני
ישראל...

- איש לביתו, אורחים!... הי נו, איש לביתו!...

XI

נתנה מרה שחורה בעיניה. מקפים ומעטרים באבלות עמדו הרחובות ורוח
נכאה להולכים בהם. פרועי-ג ופרומי-קרשים קבצו הבתים המבקעים והמצוררים
אבלות וכבדות ונשתקעו כקפסאות האלה של צדקה, שבהן נותנות היו נשי
ישראל צדקה לעניי ארץ-הקדש בעבור נשמת מאיר בעל-הנס. כמטבעות-הנחשת
הכבדות בתוך הארגזים הקטנים נחו בבתיהם איש ואשה, זקן וטף. הקומה
הגבוהה של תכלת הערב השרתה אימה.

בעיר הוכו מצב-מלחמה. חדלו עוברים בחוצות מיד לאחר שקיעת החמה,
כי לא יוכל איש להראות בחוץ לאחר השקיעה.
בלולים התרוצצו אנשים. נסו צללים. תכונה. התאפקות. שלח להב פגיון.
הורקה חרב. בעד החלונות נשקפו פנים מבהלים.
פצמה רוח חרדה בעירה.

+

proof text

father & lover watch over dying Henekh
father's lament IX

הנין נפל למשכב. למשכב נמשך. שתי פעמים פרץ דם מגרונו. החבר
הדוקטור יוקל אינו מגיד דבר. שותק. יש לו פחד גדול לנתן-נעט מפני שתיקתו
של הדוקטור יוקל. אינו יודע נתן-נעט מה יעשה. מבהל יביט על פל מסביב,
ודומה, הנה יחטוף את פל בידי ויבטא-אחת. לבסוף התחיל להתפלל ולהתחנן
הרבה ולשפוף לבו לפניו יחברך ולאמר, תהלים" בהדרגה, מזמור אחר מזמור...
... עורה, למה תישן, אדוני! הקיצה, אל תזנח לנצח" - - -

סוחר גרוע הוא ר' נתן-נעט, כמו שנראה בחוש. כל ימיו עסק בעניני
העולם הזה בלי לאות ועיפות, ולבסוף הוא מבקש חרגולת בשביל בנו לעזור לו
ולסעוד ואינו מוצא. פוסק ר' נתן-נעט מלאמר תהלים, שוהה במחשבותיו ומביט
על סביביו, כאומר לתפוס את כל העולם הזה - ששים ושלוש שנה, ימים ולילות,
לבסוף - אשתו עזבתו, נשמתה בגן-עדן מנוחתה; בנו - המקום ירחם עליו...
בתו נדדה כצפור בודדת מקנה, והילדים - יתומים קטנים, רעבים ללחם, ואין
בידו לפרנסם ולכלכלם... אך שבעתים גרוע הוא הנין, גרוע מגרוע... הנין זה,
שכל ימיו עבד ויגע ביגיעות גדולות של לב ונפש, עד שלא רצה שום
דבר בעולם, אלא כמלאך ה' צבאות, הפל באהבה וברחמים ובחבה גדולה,
הפקיר את-עצמו על רחמים ואהבה ואמת, נחנקש על אהבה ורחמים ואמת
בעקשנות, כתינוק כי יתעקש, - וכשבא לחשבון, לא נשאר בידו כלום. בעשרים
ושמונה שנה... למנצח על שושנים לבני קרח" - - -

כחמרות צהבות עמדו האורות בחדרו של הנין, והשדה הכבדה נפנה -
כמרה-שחורה כבדה. ימים וילות ישבה חנה למראשותיו של הנין. ושתק ר' נתן
נטע בזה הענין הרבה מאד. אי-אפשר להבין דברים אלה היטב... עצם ר' נתן
נטע את עיניו מראות בשום דבר בעולם... ובכל פעם התחיל לאמר תהלים
ביתר קונה וביתר נהימה, כאילו עדין לא נכנס כלל לעבודתו זאת, רק עתה הוא
מתחיל, וכן בכל פעם ופעם.

קודד כבית-הכנסת הישן יושב היה ר' נתן-נעט תחתיו ימים כלילות
ומתפלל. לא הוא עצמו התפלל, אלא אחד התפלל בתוכו, והוא עצמו כבית-
הכנסת הישן, כביכול, ואחד שיושב ומתפלל בתוכו. וצריך שיהיה כל לעמוד
ולחיות בית-כנסתו כתפיו וגבו כואבים עליו, וידי ונפולות ונובלות וראשו שמוט...
אז הרגיש ר' נתן-נעט בכאב של בית-הכנסת הישן, כביכול; כל קורה מקיר
וקיר של בית-הכנסת זעקה אליו בקול גדול ונורא, בוקע הלב, כל אבן וקירש
שועז אליו מחמת כאב עמק, והיה מהלך ר' נתן-נעט לפני בית-הכנסת ופניו
מעוותים...

הכחילו השמים ממעל לבית-הכנסת ורמזו למעלה בסוד ה' ליראיו, ורמזו
ביראה וברחמים וחסד, גבוה מעל גבוה... בפחד ורעדה עמד ר' נתן-נעט וראה
בדמיונו: - יראה השמים ורחמיהם וחסדם ושתיקתם, גבוה מעל גבוה - הם
במדרגת הגולה והרחמים והשתיקה הגדולה של הנין, ונמס לבו בקרבו...

לפני בית הרבוקם עבר מחנה מחנה מזין, כל איש ישראל צעיר לימים.
לצדם צעד מוטל פיקלני, ישר מכף-רגלו ועד ראשו, ופקד מלחמה.

— אס דוא, אס דוא...
המחנה דרך בעז, שנה רגליו ועבר על-ידו של מוטל. התנועעו ידים אילך ואילך באויר, עלו וירדו ברפים. ונסב המחנה, חזר ועבר.
— שירו! — חזק דבר מוטל אל המחנה הצועד.
— וקטני, פודנימקסיא, רבוצי נרוד... —
נשא ידים ורגלים בשיר.

בשיר נכנס חיל-ההגנה המעט אל-תוך חצר הרבוקם ושם נדם.
מאחורי כל בית ארב ליל-אימה.
המשמרות יצאו אל כל פנות העיר.
הבתים עמדו חשכים וכמתאפקים — מלאו לחישות, אנהות ותפללות; עוד מעט-מוער, דומה, והתפקעו.
הנערות העמידו דומם ליד משכבותיהן כלים ממלאים חמצת-גפרית. —
ותשקט העירה.

מומן לזמן נשמעו קולות השומרים:

— צמד! מי הולך?

והשיב ההולך בלחש:

— הים סוער.

מוטל פיקלני חזר בעיר לראות במשמרות, ששקן אל משמעתו.

מצא את הניק סובב ברחוב וקרא:

— צמד! מי הולך?

— הים סוער...

נגש מוטל אל הניק, הציץ לו בפניו ואמר:

— אה, חבר הניק...

— כן.

— נו, מה, חבר?

שתק הניק. קפאו רשמי-פניו והחורו לאור-הלבנה.

מתחה הלבנה שבילים כחלים על-פני חוצות.

— חזק ואמץ, חבר הניק, עוד יהיה יום-מלאכה לנו

— יהיה.

הפליג הניק פניו למעלה.

נסתבכה הלבנה בעננים.

חשב הניק בדעתו, משל כאדם יום אחד לפני מיתתו.

— שמא, חבר, מחר נמות פתאם — אמר מוטל בבת-צחוק — ואתה

חושב לך!...

קידה ועלתה מחשבה כבדה עלה והקעב, עלה והקשך בדממת הלילה.

קרא ינשוף וילל: או או או...

דממה. מורא.

שאל הניק לאטו:

— מה חנה?

— לא-כלום.

נגעה דממת הלילה עד הנפש.

בשבילי לבנה דרפו של הניק, נד קצה שבילים אחרונים דרפו, אם כהולך,

אם כישן.

הלך רוח ממרחבי השדות.

מצא מוטל פיקלני את גורלנד המשכיל הזקן מהלך בחוצות. יש לו לשאל

את החבר פיקלני, היאך על-פי דרך השכל והדעת...

תקע לו מוטל באגרופו פעמים אל ערפו.

— כי מה עשיתי?... כי מה עשיתי?...

מוטל חזר ותקע לו בעץ-אקדוחו והודיעו, כי לבטלן ישן ומגל ומשכיל

שכמותו להשפיל ולהיות שרוי בביתו.

— לאט... לאט לך... לאיש זקן...

כבורח מפני האש ברח המשכיל הזקן מפני מוטל פיקלני ונתגלגל

בגלגלים על-פני הרחוב בחשך.

XII

שני ימים עברו במנוחה. ביום השלישי בצהריים רצו על-פני הרחוב לאה'קה
ודבורה מרדכי-בתי'ס וסונקה ציבל'ס ערמות וצורר שמלותיהן בידיהן מכסה
על בתוליהן. (הם) נראו מעבר לנהר! הן, שלש הנערות, התרחצו והנה ראו —
עולים...

שטפו אנשים ונשים וזקנים וטף רחובות וחוצות. מאחזית רחוב רצו נשים
פרועות, נבהלות וקוננו בקול של קינות. נשתלחו אנה ואנה עינים מטרפות.
שחו זקנים ורדפו. רדפו נערות איך-קבין. התעופפו שמלות, קפוטות... נשאו
זקנים ועינים ופאות — בזעקה, במהומה ומבוכה.
בא ועבר במרוצת לא-סדרים מוטל פיקלני ואנשיו. דלקו ברזלי כל-יזנים
על זרועותיהם.

נהדף אור ברחוב ונאסף.

נתרוקנו פתע חוצות כיצר שכרתוהו.

התנועעה על ענף-עץ לפני בית פתנת רחוצה נהי כמבשרת בשורות

רעה...

התרוצצה אשה אנה ואנה...

דממה מסביב לרבוקם.

רבצו רחובות שוממים. אף אינ'יש רוח בהם.

קפאו שמים בבעות-אור.

אין קול ואין קשב.

שממה.

Mott captures chief pogromist

XIII

נפוצה המלחמה על-פני שני עברי הנהר וקרב הנהר לאכול בצוררים מאשר אכל בהם הרובה.

כעלותם בגשר בנהר, הם וכל מחנם ואכרים מן הסביבה עמם, עם רב, וסוס ועגלה לסעון את גזת העיר, בעצם השעה ההיא העלה הגשר ברעש ובקולות ולפידים ויתקומם למעלה... רעש וקולות, גערת ברזל ואבן, אפליה ולפידים - וירגו הנהר לקול מפלת הגשר וכל העם והסוס והעגלה אשר עליו. לא נפל דבר מפל אשר חשב מוטל לעשות.

והשרידים אשר שרדו מהם, שלש שעות תמימות נוסס לפני מוטל ויוצאי צבאו, והוא רודקם.

כקציר-ארץ קצר מוטל ואנשיו, קצר ולקט. ארץ רעשה. שדות רגזו. ונהפכו כל מי הנהר אדם. בין זקורות וזקורות לפידים, בין חופשי המלחמה, בין קול "הורא" ושאות-מלחמה, נשאו פניו של מוטל, אקדוחו בידו, קשורי כלי-המות על חזהו ורוח מתלהטת על סביבותיו.

ערוך כאיש לשחות קפץ מוטל המימה, פרש ארבות ידיו, חתר בראשו במים וישפכ על צדו, והנה - נמצא וגם נתפס ראש-הצוררים - הורא!... וקחב אותו בפרע שער, שחה וסחב עד החוף.

הורא, הורא!...

והנעזים הדביקוהו, הקיפו אותו מעברים ויגשו. רטב עמד האכר בין הנערים, שרוולי בגדו יוובו מים ושצרו יפיק אגלי מים ויעברו על פיו, ועקשות עיניו - אפורה. - קומו הוציאוהו אל העץ ושם אדבר אתו... - ופתח מוטל לעצמו, הסיר חגורת-העור מעל מתניו, ויגש לעץ ויחכה שם. לפני העץ נאלמו כלם. קומה מול קומה עמד מוטל והאכר ומפס במקט

נחת.

מה שמך? - שאל מוטל לאטו.

סמן.

נו, סמן סרדצה, ולא תצא עוד בתוכנו... פשט הצואר! הציץ האכר בפני מוטל כקמה לשמע אוניו. כהתה עינו הקשה ושחוק שגה נתינע תחת שפמו.

מוטל נתן את התגורה על צוארו. ויסבו עשרות אנשים לאכר ויחטפוהו ברגליו, ויתלהו מוטל על העץ.

בלכת מוטל מעל פני העץ החזיקו אחריו אנשי צבאו ויחרישו. מוטל נגש אל חוף הנהר, נשקף על-פני המים המקסיים קורות-עץ וכלונסאות העגלות, כובעות ומעילים, מחה בשרוול מעילו את הזעה מעל מצחו חנוצץ, ואמר:

- ולשתות מעט מים מנהר אי-אפשר, לרוחות!... עפשו את כל המים, לרוחות!...

XIV

צבא המלחמה עבר בשיר בדרך אל העירה, ולפניו כל המלקוח בסוס ובעגלה. והכשורה באה עד העיר...

בתוך אחת העגלות שכב **הניץ** מלכך וטובל בדמיו, שפרצו מגרוננו. והנה זקנים, אנשים ונשים באים מן העיר.

- הורא! הורא!... - צעקו אלה ואלה.

ערבוביה, מרוצה, בכיות, קולות קוראים.

אבות ובנים נפגשו, אנשים ונשים, זקנים ונער נשקו.

אבות ובנים, אנשים ונשים, זקנים ונערים, כלם פרשו ידיהם אל מוטל פיקלני, חבקהו ונשקוהו נשק וכלה. ויחנו על-סביביו כענן כבד.

ר' יחיאל מיכל הזקן, לבוש בגדי-השבת שלו, נגש אל מוטל ומחה ב"טלית קטן" שלו את הזעה מעל פניו של זה.

ואף גורלנד, המשכיל הזקן, נפל על צוארי מוטל, העלים את עיניו ונשק לו בקצה סנטרו וגמגם:

- חבר פיקלני... מוטלי... מוטלי... -

לצדו של גורלנד עמד ר' נחום-בר קובלר ודבר:

- והוא כבר-לעשת זה שבא ממדינת הים, שאף-על-פי שנפחת ממה שהיה, הוא משבח יותר מפל המשבחים שבמדינה...

בהוד וגאווה - מוטל פיקלני. בהוד וגאווה צעד מוטל לקראת חנה. מימין ומשמאל נהרו לפניו המון אדם ופנו לו דרך.

ובאורים ובתולות פצחו רנה:

- ... פוזורים וקלמיוני - -

חנה באה במרוצה לקראת מוטל והתינוקת על זרועה, פרח-אורה על פניה וצחוק בפיה.

מרב ריצה קצרה נשימתה.

תפס מוטל לחנה בזרועותיו, חבקה ולחצה אל לבו. נטל את התינוקת על זרועותיו, נשקהו הגביהה למעלה מעל ראשו. התינוקת פרתה בידיה וברגליו למעלה...

וקול השיר עלה:

- אטו בודיט פוסלדני - - - ווספרנט רוד לודסקוי - - -

- והניך היכן הוא? - חרדה חנה והביטה על-סביבת.

- שט... - הראה מוטל באצבע כלפי עגלה.

כשנגשה חנה אל העגלה, שבה שכב הניך, הפנה אליה הניך את פניו המצהבים וקרא בשפה רפה:

בבית היתה דממה ואימה. את לוית המת דחו עד לשעה שתבוא אסתר מתקרב. שני ימים חכה המת. מקץ שני ימים לפנות-ערב באה אסתר. שם במסדרון נפלה אסתר על צוארי אביה ותבך.

— הוא איננו... הוא איננו... —

— מה אפשר לעשות?... מה אפשר לעשות? — גמגם נתן-נטע בבכי. אחר-כך נשתתקה אסתר, והיתה בפשטות גדולה, בלא בכיות ובלא דמעות. כאלו לא היה בר-מנן בבית.

נראתה אסתר כקמה והולכת אל החדר, שבו שכב הניך. ובאמת, אין נתן-נטע מבין, היאך יכולה אסתר שלא לראות בו בהניך כלל. אבל אסתר לא סרה אל החדר. שבו שכב הניך, כל הלילה ההוא.

ואז, כשקמה והלכה, יצאה את הבית ובאה אל החצר ואל הגנה הקטנה.

מעל ערוגות הגנה תלשה אסתר קלח צנון עגל ורחב, וך ונקי כלב הגנה הזאת, כביכול, כלבו הזך של הניך, אספה עגבניות אחדות ושבה והכינה מאכל לבני-הבית.

בני-הבית ישבו ואכלו בדממה.

ישב ר' נתן-נטע לשלחן ונחנק בכל חתיכה וחתיכה של צנון. לא יוכל... לא יוכל... רבונו של עולם... כי יחרד וילפת לראות את אסתר יושבת במנוחה ולועסת... רבונו של עולם, מאיזו מדה? מאיזו מדה?... נלאו העינים לראות והלב לחשב. אינו יכול לראות... חשך ועזרן ומחנק... — חטף ר' נתן-נטע ושאף בפיו אויר לנשימה... מחנק... רבונו של עולם... מה המעשה הזה?... ההנהגה הזאת תחת השמש...?

וזאת בקש ר' נתן-נטע בלבו: — לשמוע קול בכיה, כפי אסתר לשמוע, קול צעקה קורעת לב-אדם, כאדם שמבקש לשמוע דבר חבה ואהבה...

שאף ר' נתן-נטע בפיו אויר לנשימה:

— אסתר! אסתר...

טקטק השעון על-גבי הקיר, טקטק וטקטק.

אחר מטתו האדמה של הניך, לקול נגון האינטרנציונל בחצוצרות ובתוף, הלכה כל העיר.

איש לא צעק ולא בכה במרירות גדולה.

כשמחים בשמחת-חג הלכה הלילה, במקלות-שיר ובקהל רב.

אסתר הלכה כראש, בין תופשי הרובים.

חנה הלכה אחר המטה חורה, דוממה —

— ככה... — הראו עליה הנשים בעיניהן אשה לרעותה.

דומה, כמו בחזקיד הוציאו את הניך לקברות, ובשמחה וטוב-לבב.

— רבונו של עולם, שפטה משפטי... שפטה משפטי... — דובבו שפתי

ר' נתן-נטע. — כבודו של הניך אינו מחול... אינו מחול...

— חנה!...

ואחר הפקיע את עיניו הכחלות מעל פניה של חנה ונתגן בין השמים

והארץ, כאומר:

— חנה, השמים לך וכל חלל העולם לך...

לא נראו לעיני חנה אלא חלל עולם ושתי צינים כחלות...

בעירה עמדו הבתים אורים כבגדים אחר הקבסם. הרחובות — בשמחה גדולה ובתן אמתי ונפלא. הגנות והעצים — כמשבחים ומודים בשבח הארץ. חנה נסבה אחר העגלה אל ביתו של הניך.

XV

כל הלילה בער הניך באש. כל הלילה קרב הניך למלחמה, הניע בידיו וברגליו: אס דנא, אס דנא... השתער, התנשא מעל המטה, תפש את חנה ולקדה ואמץ ידיו והכה באגרופיו על פניה — נלחם — ונטה מפניה ופקט וקרא בקול מפלג ונבהל:

— חנה!...

נותר באש, דולק ויוקד, ופניו כארגמן, כפורחים בחמה, שכב וקרא:

— חנה... חנה...

כברבור לבן פרשה חנה על-פני מעמקי חשכת המטה:

— הניך!...

נצנצה לרגעים עינו הלוהטת ושוטטת, התנשא לוח-לבו, התנועעו צללים. כבדה הדממה.

נבהלה ובוכה בחשאי ישבה חנה למראשותיו.

החבר הדוקטור יקל יצא מאת פני החולה ולא אמר דבר.

נראה בחוש, מה טעם השתיקה ההיא.

נתן-נטע בכה בחדר השני וקרא תהלים.

הניך התחבט על-גבי המטה וצוה: הורא!... השתער, השליך בידיו, התנגח,

הכה בדפן המטה.

חנה כפפה את-עצמה על-גבי הניך, אספה את ידיו ואת רגליו ועשתן

אגדה אחת, התאמצה לעצור בהן ולא יכלה.

עמד מוטל על-יד החולה וקרא:

— חבר הניך, הקומנדיר פיקלני מצוה עליך, שתנחם...

הניך נשתתק.

חנה צחקה בפנים מפותים מבכי.

בקר מת הניך.

כששכב הניך לארץ ורגליו לדלת, הציץ מוטל בפניו וראה והנה פניו

כפני יוחנן הטבילן, בברור גמור —

כפני יוחנן הטבילן!...

ש"י עגנון

אך הן אב הוא לאסתר, אב... – וקרא בקול חולה, גוע:

– אסתר!... אסתר, בתי שלי!...

כדרך העולם, שאל שמחה הולכים ובאים גם אנשים שאינם קרואים, כן הלך ר' נתן-נטע מרחוק, כאיש לא-קרוא, אלא סתם לראות השמחה מה עושה. על עברי פיהקבר נאמו נאומים, ירו ונגנו האינטרנציונל. מחוץ לבית-הקברות עמד והכה ר' נתן-נטע הפהן. ובהשמע בפעם האחרונה זמרת האינטרנציונל, התנענע ר' נתן-נטע במלא נופו הצנום ושנע לשמים:

– יתגדל ויתקדש שמיא רבא...

ופניו הזקנים התמוגגו בדמעות.

ל

אד

פעם אחת, בחמישי בשבת, הפשר, לא היתה ידה נשמעת לה. אשית קודם היום ועשית סעודת בידך, ועכשו את חוששת בידך, וחתכתם חתיכות חתיכות ונתנתם, הטילתם על הקרקע, כדי ליתן ללסן צחקה ציריל טריינה בקרבתו בפני, נראה מי צהיך למי! וכאן טעתה ציריל טריינה. לה, והרי גלוי וידוע שאלמלא לסונג בשקיה. שתנועותיה של לסונקה מביא באותה שעה נשמע קולה של הרימה ציריל טריינה את קול בית! בעלת בית! נכנסה אסתר מלכה לבית הבלי שוב, "שאלה"? נעצה ציריל טריינה שתי עיני לסונקה איננה! אמרה לה אסתר מלכה לציריל ריח השחיטות ותבוא.